

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор ДІНУ «ОМА»

Чимшир В.І.

2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Історія та культура України»**

Рівень вищої освіти: Перший(бакалаврський)

Галузь знань: 27 Транспорт

Спеціальність: 271 Морський та внутрішній водний транспорт

Спеціалізація: 271.02 «Управління судновими технічними системами і комплексами»

Інститут/ факультет/ структурний підрозділ Дунайський інститут Національного університету «Одеська морська академія»

Кафедра: Гуманітарних дисциплін

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура України» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Управління судновими технічними системами і комплексами»

Розробник: Татарко І.І. - кандидат історичних наук

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри гуманітарних дисциплін.

Протокол №1 від «25» вересня 2022 р. № 1

Завідувач кафедри Желясков В.Я.

Секретар кафедри Турлак Л.П.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо- професійної програми «Управління судновими технічними системами і комплексами»

 доц. Маслов І.З.

1. Загальний опис навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія та культура України» є створення цілісного уявлення про історичний розвиток українського народу, сприяння формуванню історичної свідомості майбутніх спеціалістів, усвідомленню нерозривного зв'язку між минулим і сучасністю, вихованню громадянського патріотизму, відповідальності за долю України.

Мова навчання – українська мова.

Статус дисципліни – обов'язкова.

Передумовою для вивчення дисципліни «Історія та культура України» є достатній рівень навчального матеріалу шкільної програми з предмету «Історія України. Знання і вміння здобувачів вищої освіти, отримані в курсі «Історія та культура України», створюють певні передумови для вивчення таких дисциплін як «Філософія», «Соціологія», «Правознавство».

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче компетентностей та досягнення програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері судноводіння, діяти соціально відповідально та свідомо, аналізувати і оцінювати явища політичного розвитку українського суспільства в контексті світової історії та з точки зору геополітичного становища України.

Загальна компетентність

ЗК9 Цінування та повага до мультикультурності.

ЗК14 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК16 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види і форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Програмні результати навчання:

ПРН 53. Знання міжнародних і вітчизняних нормативно - правових актів відносно безпеки людського життя на морі та охорони морського навколишнього середовища та забезпечення їх дотримання.

ПРН 56. Знання сутності та витоків української історії та культури, суспільно-економічних, політичних і культурних процесів минулого та сучасності.

Кількість кредитів ЄКТС – на базі повної загальної середньої - **4 (чотири)**

Форма підсумкового контролю - на базі повної загальної середньої – **екзамен.**

2. Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Історія та культура України» передбачає наступних результатів навчання за навчальною дисципліною. Здобувач вищої освіти повинен:

- знати основні періоди історії України, їх особливості, визначальні події та явища; історію соціально-економічних, суспільно-політичних та культурних відносин в Україні; роль у вітчизняній історії видатних представників українського народу; здобутки української духовної та матеріальної культури.
- вміти правильно формувати та розвивати у здобувачів вищої освіти здібності до міжкультурної комунікації, здатності до спілкування стосовно історії та культури власної Батьківщини, вступати у діалог і взаємодію з іншими за етнічною, культурною, національною і державною ознакою людьми, чия правова культура і засоби спілкування значно відрізняються між собою. Здобувач вищої

освіти повинен вміти аналізувати історичні події, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; давати визначення історико-культурних понять; самостійно опрацьовувати історичні документи, науково-популярну і довідкову літературу; узагальнювати історичний досвід української історії та культури в контексті світових культурно-історичних процесів.

3. Програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Найменування розділів і тем дисциплін	Навчальне навантаження (годин)				Відповідність модельному курсу Міжнародної морської організації
	Денна форма навчання на базі ПЗСО				
	1 курс				
	Кількість аудиторних годин	Лекції	Практичні (семинарські)	Лабораторні роботи	
Тема 1. Вступ до історії України. Найдавніші часи в історії України. Культура праслов'ян.	3	2	1		
Тема 2. Піднесення та занепад Київської Русі. Галицько – Волинська держава. Культура Київської Русі IX-XII ст.	5	4	1		
Тема 3. Українські землі під владою Литви та Польщі (XIV – XVI).	4	2	2		
Тема 4. Національно-визвольна революція українського народу сер. XVII-XVIII ст. Культурні процеси напередодні і в добу козаччини.	3	2	1		
Тема 5. Утворення Української національної держави та політичний лад в Україні у XVIII ст. Культура України XVII-XVIII ст.	3	2	1		
Тема 6. Українські землі у складі Російської та Австро-Угорської імперій в XIX на поч. XX ст. Пробудження національної свідомості українського народу XIX – поч. XX ст.	6	4	2		
Тема 7. Українська революція та громадянська війна 1917-1921 рр. Відродження української культури в період національно-демократичної революції (1917-1920 рр.).	4	2	2		
Тема 8. Радянська Україна в умовах утворення тоталітарного ладу (1920 – 1930 роки). Культура України в період становлення радянської влади.	4	2	2		
Тема 9. Українська РСР у роки Другої	3	2	1		

світової війни (1939- 1945 рр.). Культура України у роки II світової війни.					
Тема 10. Українська РСР у другій половині 40-х першій половині 80-х років XX ст.Культура України у повоєнні часи.	5	4	1		
Тема 11. Утвердження незалежної України.	4	2	2		
Тема 12. Україна в умовах незалежності.Культура в умовах кризи радянської системи, періоду перебудови та становлення незалежності української держави.	6	4	2		
Всього аудиторних годин	50	32	18		
Самостійна робота (годин), з них на виконання індивідуального завдання	70				
Загальний обсяг годин навчальної дисципліни	120				

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Перелік інструментів, обладнання та програмного забезпечення, використання яких передбачає виконання практичних занять
I курс		
1.	<p>Найдавніші часи в історії України. Піднесення та занепад Київської Русі. Галицько – Волинська держава.</p> <p>Предмет, методи, принципи, функції і періодизація історії України.</p> <p>Дослов'янські поселення на території України.</p> <p>Походження, розселення та устрій східних слов'ян.</p> <p>Утворення держави Київська Русь, її державний устрій.</p> <p>Соціально-економічний та духовний розвиток Київської Русі. Становлення феодальних відносин.</p> <p>Розквіт Київської Русі. Володимир Великий. Ярослав Мудрий.</p> <p>Монголо-татарська навала та її слідки для Київської Русі.</p> <p>Місце Київської Русі та Галицько-Волинської держави в історії українського державотворення.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • комп'ютерні презентації; • ілюстративні матеріали; • індивідуальні завдання; • мапи; • бібліотека; • «Історія та культура України» (Текст): Курс лекцій для курсантів спеціалізації 271.02 «Управління судновими технічними системами і комплексами» Частина I. / Укл. І.І. Татарко. – Ізмаїл: ІФ ОНМА 2019. – 120 с. • «Історія та культура України» (Текст): методичні вказівки з вивчення дисципліни і організації самостійної роботи курсантів та студентів / Укл. І.І. Татарко. – Ізмаїл: ІФ ОНМА 2019. – 92 с.
2.	<p>Українські землі під владою Литви та Польщі (XIV – XVI).</p> <p>Загарбання українських земель Великим князівством Литовським і королівством</p>	<ul style="list-style-type: none"> • комп'ютерні презентації; • ілюстративні матеріали; • індивідуальні завдання; • мапи;

	<p>Польським. Соціально-економічне життя в Україні в другій половині XIV – XVI ст. Українські землі під владою Речі Посполитої. Національно-культурний рух. Братства. Виникнення козацтва: причини та сутність. Утворення та розвиток Запорізької Січі. Культура України Литовсько-Польської доби (XIV – перша половина XVII ст.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • бібліотека; • «Історія та культура України» (Текст): Курс лекцій для курсантів спеціалізації 271.02 «Управління судновими технічними системами і комплексами» Частина I. / Укл. І.І. Татарко. – Ізмаїл: ІФ ОНМА 2019. – 120 с. • «Історія та культура України» (Текст): методичні вказівки з вивчення дисципліни і організації самостійної роботи курсантів та студентів / Укл. І.І. Татарко. – Ізмаїл: ІФ ОНМА 2019. – 92 с.
3.	<p>Національно-визвольна революція українського народу сер. XVII – XVIII ст. Політичний лад в Україні в кінці XVII-XVIII ст.</p> <p>Причини, характер, рушійні сили і періодизація національно-визвольної боротьби. Початок національно-визвольної боротьби українського народу під приводом Б. Хмельницького. Утворення української козацької держави – Гетьманщини, її внутрішня і зовнішня політика. Становище в Гетьманщині після смерті Б. Хмельницького, поділ України на Правобережну і Лівобережну. Боротьба за возз'єднання Української держави, за незалежність у 60-80-х роках XVII ст. Антиукраїнська політика російського царизму. Гетьманування І. Мазепи. Пилип Орлик та перша українська конституція. Правління І. Скоропадського. І Малоросійська колегія (1722 – 1727 рр. – С. Вельямінов). Правління П. Полуботка та Д. Апостола. Створення Правління гетьманського уряду – князь Я. Шаховський. К. Розумовський. II Малоросійська колегія (1764 – 1786 рр. – П. Румянцев). Ліквідація царизмом Гетьманщини і Нової Січі. Втрата українським народом останніх залишків автономії. Антифеодальна боротьба селянства України: гайдамаччина, опришки, Коліївщина.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • комп'ютерні презентації; • ілюстративні матеріали; • індивідуальні завдання; • мапи; • бібліотека; • «Історія та культура України» (Текст): Курс лекцій для курсантів спеціалізації 271.02 «Управління судновими технічними системами і комплексами» Частина I. / Укл. І.І. Татарко. – Ізмаїл: ІФ ОНМА 2019. – 120 с. • «Історія та культура України» (Текст): методичні вказівки з вивчення дисципліни і організації самостійної роботи курсантів та студентів / Укл. І.І. Татарко. – Ізмаїл: ІФ ОНМА 2019. – 92 с.

<p>4.</p>	<p>Українські землі у складі Російської та Австро-Угорської імперій в XIX на поч. XX ст. Соціально-економічне становище українських земель у складі Російської імперії (П. Столипін та реформи 60-70-х рр. XIX ст.). Політичне становище українських земель у складі Російської імперії. Валуєвський циркуляр (1863р.) та Ємський указ (1876 р.). Соціально-економічне становище українських земель (Галичина, Буковина, Закарпаття) у складі Австро-Угорської імперії (реформи Марії – Терезії та Йосифа II). Політичне становище українських земель у складі Австро-Угорської імперії («Руська трійця», «Просвіта», НТШ) та виникнення інших політичних організацій. Українські землі в роки Першої російської революції 1905-1907 рр. та I Світової війни 1914-1918 рр. Діяльність УСС та СВУ. Українське національно-культурне відродження (XIX – початок XX ст.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • комп’ютерні презентації; • ілюстративні матеріали; • індивідуальні завдання; • мапи; • бібліотека; • «Історія та культура України» (Текст): Курс лекцій для курсантів спеціалізації 271.02 «Управління судновими технічними системами і комплексами» Частина I. / Укл. І.І. Татарко. – Ізмаїл: ІФ ОНМА 2019. – 120 с. • «Історія та культура України» (Текст): методичні вказівки з вивчення дисципліни і організації самостійної роботи курсантів та студентів / Укл. І.І. Татарко. – Ізмаїл: ІФ ОНМА 2019. – 92 с.
<p>5.</p>	<p>Українська революція та громадянська війна 1917 – 1921 рр. Лютнева революція в Росії та її вплив на Україну. Утворення і діяльність Української Центральної Ради та її Універсали. Українське питання на переговорах у Бресті. Відновлення влади Української Центральної Ради. Гетьманський режим: його внутрішня і зовнішня політика. Внутрішня і зовнішня політика Директорії. Посилення громадянської війни в Україні, боротьба проти її окупантів. Революційно-визвольний рух на західноукраїнських землях (ЗУНР). Утвердження Радянської влади в Україні. Уроки та причини поразки української національно-демократичної революції 1917-1920 рр. Українська культура 1917 – 1921 рр.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • комп’ютерні презентації; • ілюстративні матеріали; • індивідуальні завдання; • мапи; • бібліотека; • «Історія та культура України» (Текст): Курс лекцій для курсантів спеціалізації 271.02 «Управління судновими технічними системами і комплексами» Частина I. / Укл. І.І. Татарко. – Ізмаїл: ІФ ОНМА 2019. – 120 с. • Конспект лекцій з дисципліни «Історія та культура України». Частина II [Текст]: І.І.Татарко. – Ді НУ «ОМА», 2020. – 123 с.

6.	<p>Радянська Україна в умовах утворення тоталітарного ладу (1920 – 1930 рр.) Політичне і соціально-економічне становище України після завершення революції та громадянської війни. Відбудова народного господарства України на основі НЕПу. Входження України до складу СРСР. Обмеження суверенітету. Радянська політика «українізації» та її вплив на розвиток культури України. Індустріалізація і колективізація в Україні: хід і наслідки. Політичні репресії в Україні, утвердження сталінського тоталітарного режиму Політичне і соціально-економічне становище українських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • комп’ютерні презентації; • ілюстративні матеріали; • індивідуальні завдання; • мапи; • бібліотека; • «Історія та культура України» (Текст): Курс лекцій для курсантів спеціалізації 271.02 «Управління судновими технічними системами і комплексами» Частина I. / Укл. І.І. Татарко. – Ізмаїл: ІФ ОНМА 2019. – 120 с. • Конспект лекцій з дисципліни «Історія та культура України». Частина II [Текст]: І.І.Татарко. – ДІ НУ «ОМА», 2020. – 123 с.
7.	<p>Українська РСР у роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.) та її становище після війни (1945 – 1980 рр.) Україна в європейській політиці на початку II світової війни. Злочинний договір Сталіна з Гітлером у 1939 р. та доля західноукраїнських земель. Початок Другої світової війни. Приєднання західноукраїнських земель до УРСР. Радянізація нових областей. Найважливіші воєнні події в Україні в роки радянсько-німецької війни. Нацистська влада в Україні. Рух опору на окупованих українських землях. Наслідки II світової та Великої Вітчизняної війни для України. Відбудова і розвиток народного господарства України в повоєнний період. Завершення радянізації західноукраїнських земель. Голод 1946 – 1947 р. Колективізація в західних областях України. Україна в умовах десталінізації (1953 – 1964 рр.). Соціально-економічний розвиток України в 60-80-х рр. Наростання кризових явищ. Суспільно-політичне і культурне життя. Дисидентський рух в Україні, шістдесятники.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • комп’ютерні презентації; • ілюстративні матеріали; • індивідуальні завдання; • мапи; • бібліотека; • «Історія та культура України» (Текст): Курс лекцій для курсантів спеціалізації 271.02 «Управління судновими технічними системами і комплексами» Частина I. / Укл. І.І. Татарко. – Ізмаїл: ІФ ОНМА 2019. – 120 с. • Конспект лекцій з дисципліни «Історія та культура України». Частина II [Текст]: І.І.Татарко. – ДІ НУ «ОМА», 2020. – 123 с.
8-9.	<p>Україна в умовах незалежності (з 1991 р. до сьогодні) Зростання національної свідомості. Національно-визвольний рух та демократичний рух кінця 80-х – початку 90-х років. Проголошення незалежності України. Економічні проблеми. Стан екології. Духовне відродження.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • комп’ютерні презентації; • ілюстративні матеріали; • індивідуальні завдання; • мапи; • бібліотека; • «Історія та культура України» (Текст): Курс лекцій для курсантів спеціалізації 271.02 «Управління судновими технічними системами і комплексами»

	<p>Розробка і прийняття Конституції України (червень 1996 року). Україна на міжнародній арені. Розбудова держави, суспільно-політична та економічна ситуація. Розвиток культури в незалежній Україні. Зовнішня політика незалежної України. Революція Гідності. Анексія Автономної Республіки Крим та м. Севастополь Росією. Агресія Росії проти України.</p>	<p>Частина I. / Укл. І.І. Татарко. – Ізмаїл: ІФ ОНМА 2019. – 120 с.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Конспект лекцій з дисципліни «Історія та культура України». Частина II [Текст]: І.І.Татарко. – ДІ НУ «ОМА», 2020. – 123 с.
--	---	--

5. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота з навчальної дисципліни «Історія та культура України» включає:

- опрацювання тематичного матеріалу;
- підготовку до практичних занять;
- надання відповідей на тести з тем курсу;
- виконання індивідуальних завдань (рефератів, доповідей);
- самостійне опрацювання окремих розділів навчальної дисципліни.

6.Індивідуальні завдання

Види індивідуальних завдань	Денна форма навчання
РФ	1

7. Методи контролю

Контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється у вигляді поточного та семестрового контролю.

Поточний контроль з дисципліни «Історія та культура України» здійснюється оцінюванням якості засвоєння навчального матеріалу дисципліни за результатами опитування з питань лекційного матеріалу, виконання практичних робіт, контроль виконання та оцінювання індивідуальних завдань що передбачені робочим навчальним планом згідно з темами робочої навчальної програми (у відповідності до Положення про організацію освітнього процесу НУ «ОМА»).

Форма контролю: екзамен.

Методи контролю: усний, письмовий.

Методи демонстрації результатів навчання за навчальною дисципліною

№ п/п	Результати навчання	Методи демонстрації	Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, які використовуються для демонстрації здобутих результатів навчання за навчальною дисципліною
1	<p>Знання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – знати основні періоди історії України, їх особливості, визначальні події та явища; історію соціально-економічних, 	<p>Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо</p>	<p>Виступи, заслуховування (захист) рефератів, доповідей, індивідуальних завдань</p>

	суспільно-політичних та культурних відносин в Україні; роль у вітчизняній історії видатних представників українського народу; здобутки української духовної та матеріальної культури.		
2	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – правильно формувати та розвивати у здобувачів вищої освіти здібності до міжкультурної комунікації, здатності до спілкування стосовно історії та культури власної Батьківщини, вступати у діалог і взаємодію з іншими за етнічною, культурною, національною і державною ознакою людьми, чия правова культура і засоби спілкування значно відрізняються між собою. Здобувач вищої освіти повинен вміти аналізувати історичні події, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; давати визначення історико-культурних понять; самостійно опрацьовувати історичні документи, науково-популярну і довідкову літературу; узагальнювати історичний досвід української історії та культури в контексті світових культурно-історичних процесів. 	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо	Виступи, заслуховування (захист) рефератів, доповідей, індивідуальних завдань

8. Схема нарахування балів за навчальною дисципліною

Шкала оцінювання

За шкалою ECTS		За шкалою оцінювання ДІ НУ «ОМА»		
Оцінка	Пояснення	Екзамен		Залік
A	Відмінно	Відмінно	5	Зараховано
B	Дуже добре	Добре	4	
C	Добре			
D	Задовільно	Задовільно	3	
E	Достатньо			
FX	Незадовільно	Незадовільно	2	Не зараховано

Загальні критерії оцінювання знань здобувачів освіти

А (відмінно) – оцінка «відмінно»

Глибокі знання і розуміння навчального матеріалу, виконання завдань без/або з незначною кількістю недоліків в обсязі, передбаченим робочою програмою навчальної дисципліни. Здобувач освіти вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію. Використовує набуті знання і вміння для прийняття рішень у стандартних і нестандартних ситуаціях. Переконаливо аргументує відповіді, відстоює власну позицію щодо питань, які розглядаються. Здобувач освіти добре знайомий з основною, а також додатковою літературою.

В (дуже добре) – оцінка «добре»

Достатньо повні знання та розуміння навчального матеріалу, виконання завдань з незначною кількістю недоліків та/або не грубих помилок. Здобувач освіти вміє застосовувати набуті знання та вміння для вирішення практичних завдань, у відповіді прослідковується порушення принципу систематичності і логічності викладу навчального матеріалу. Самостійно виправляє допущені помилки, виявляє ґрунтовне знання основної бібліографії, однак лише поверхово орієнтується у допоміжній літературі.

С (добре) – оцінка «добре»

Загальні знання та розуміння навчального матеріалу, виконання завдань з певною кількістю недоліків і несуттєвих помилок. Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію в цілому самостійно застосовувати її на практиці. Відповідь здобувача освіти правильна, але недостатньо повна, бездоказова. Здобувач освіти самостійно виправляє помилки, виявляє знайомство та розуміння основної бібліографії, однак зовсім не орієнтується у допоміжній літературі.

Д (задовільно) – оцінка «задовільно»

Базові знання та розуміння навчального матеріалу, виконання завдань з суттєвими недоліками або помилками. Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача. У своїх міркуваннях опирається на повторення думок викладача або автора, не вміє навести власні приклади, не може відповісти на додаткові запитання. Здобувач освіти виявляє поверхове знайомство та розуміння лише основної бібліографії та зовсім не орієнтується у допоміжній літературі.

Е (достатньо)– оцінка «задовільно»

Знання та розуміння навчального матеріалу на рівні мінімальних вимог. Здобувач освіти бачить навчальну дисципліну як нагромадження випадкових і не пов'язаних між собою тем. У своїх міркуваннях не здатен аналізувати окрему тему дисципліни у контексті інших тем і виражати взаємозв'язок між ними, відповіді мають шаблонний характер і не відображають самостійного розуміння теми. Здобувач освіти поверхово орієнтується в основній бібліографії.

FX (незадовільно) – оцінка «незадовільно»

Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну його частину. Він спроможний висвітлити лише окремі питання, не вміючи їх аргументувати чи пояснити. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни відсутня. Його участь у навчальному процесі є пасивною, відповіді в більшості є невірними або дуже поверховими і обмежуються механічним засвоєнням програми навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

Основна

1. «Історія України» (Текст): методичні вказівки з вивчення дисципліни і організації самостійної роботи курсантів та студентів / Укл. В.В. Христенко. – Частина 1 - Одеса: ОНМА 2012. – 93 с.
2. «Історія України» (Текст): методичні вказівки з вивчення дисципліни і організації самостійної роботи курсантів та студентів / Укл. В.В. Березовська. – Частина 2 - Одеса: ОНМА 2014. – 108 с.
3. «Історія української культури» (Текст): методичні вказівки з вивчення дисципліни і організації самостійної роботи курсантів та студентів / Укл. В.В. Березовська. – Ізмаїл: ІФ ОНМА 2014. – 86 с.
4. Баран В. «История Украины». – Л.: «Світ», 2002. – 520 с.
5. Бойко «Історія України». – К.: „Академія”, 2003. – 325 с.
6. Василенко С.Д. „Історія України: навчальна гра – як науково-методичний засіб”. – Одеса. 2003. – 48 с.
7. Василенко С.Д. „Історія України”. – Одеса. 2004. – 87 с.
8. Василенко С.Д. «Історія України: минуле і сучасність». – Одеса, 2005. – 66 с.
9. Василенко С.Д., Чечитко Ю.Т. Історія України. Навчальний посібник. – Одеса: «ВидавІнформ» ОНМА, 2004. – 88 с.
10. Історія України: Методичні вказівки по проведенню семінарських занять для курсантів та студентів на пряму підготовки 1003 „Судноводіння і енергетика суден” / М.І. Ярмоленко. – Одеса: ОНМА, 2005. – 36 с.
11. Історія України: Навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В.М. Литвина. – К.: Знання, 2006. – 607 с.
12. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб. / С.М. Клапчук, В.Ф. Остафійчук, Ю.А. Горбань та інші; За ред. С.М. Клапчука, В.Ф. Остафійчука. – 5-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання – Прес, 2004. – 358 с.
13. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб. / С.М. Клапчук. – К.: Знання – Прес, 2001. – 325 с.
14. Кормич Л.І., Багацький В.В. Історія України від найдавніших часів і до ХХІ століття: навчальний посібник. Видання четверте. – Х.: ООО „Одісей”, 2004. – 480 с.
15. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія (історія і теорія світової культури ХХ століття): Навчальний посібник. Видання третє. – Х.: Одісей, 2004. – 304 с.
16. Кузнецова И.В., Донникова И.А., Дорошенко П.Ф. Краткий энциклопедический словарь по культурологии. – Одесса: ОНМА, 2005. – 256 с.
17. Культурологія: Навчальний посібник. А.Р. Баканурський та інші. – К.: ВД „Професіонал”, 2004. – 208 с.
18. Лановик Б.Д., Лазарович М.В. „Історія України”. – К.: „Знання-Прес”, 2001.
19. Маманчук О.І. Актуальні проблеми політичної історії України: Монографія. – К.: КНЕУ, 2005. – 309 с.
20. Михальчук П.А. „Історія України”. – Тернопіль: „Астол”, 2003. - 270 с.
21. Мицик Ю.А., Бажан О.Г., Власов В.С. Історія України: Навчальний посібник для старшокласників. – К.: Вид. дім „Кієво-Могилянська академія”, 2005. – 576 с.
22. Панасюк Б.Я. Помаранчева революція в променях національної ідеї: Історико-художній нарис. – К.: КНЕУ, 2006. – 176 с.
23. Русєва С.О. „Історія України: проблеми становлення державності”. – Одеса. – 2003. – 122 с.
24. Скрипник В.Н. „История Украины”. – К. 2003. – 245 с.
25. Темко Г.Д. «История Украины» - «Академия», 2003. - 325с.
26. Тешко Г.Д. «История Украины». – К.: «Академия», 2002. – 480 с.
27. Українська та зарубіжна культура: Навч.-метод. посібн. Для самот. Вивч. дисципліни. – Вид. 2-ге, без змін. – К.: КНЕУ, 2006. – 367 с.

28. Уривалкін О.М. Історія України / середина XIII – середина XVII ст.): Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 284 с.
29. Уривалкін О.М. Таємниці історії України (загадки, події, факти). – К.: КНТ, 2006. – 408 с.
30. Хоменко В.Я. „Українська і світова культура”. – К.: „Україна”, 2002. – 333 с.
31. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: Підручник. – К.: Либідь, 2006. – 712 с.
32. Черкашина Н.К. Історія України: від давніх часів до сьогодення: Навчальний посібник. – К.: ВД „Професіонал”, 2005. – 384 с.
33. Шабала Я.М. Історія України. Для випускників шкіл та абітурієнтів: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 268 с.
34. Шевнюк О.А. „Українська та зарубіжна культура”. – К.: „Знання-Прес”, 2002. – 277 с.
35. Юрій М.Ф. Історія світової та вітчизняної культури: Навчальний посібник. – К.: Дакор, 2007. – 456 с.
36. Юрій М.Ф. Історія України: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2004. – 252 с.

Допоміжна

1. Василенко С.Д. Історія України: минуле та сучасність. Навчально-методичний посібник по курсу “Історія України”. – Одеса: ОДМА, 2002. – 66 с.
2. Василенко С.Д. Україна: геополітичні виміри в загальноєвропейському процесі. – Одеса: ОДМА, 2000. – 208 с.
3. Василенко С.Д. Україна: міжнародні зв’язки. Навчально-методичний посібник по курсу “Україна у міжнародних зв’язках”. – Одеса: ОДМА, 2003. – 117 с.
4. Василенко С.Д., Чечитко Ю.Т. Історія України: навчальна гра – як науково – методичний засіб. – Одеса, 2003. – 48 с.
5. Новітня історія України (1900 – 2000): Підручник / А.Г. Слісаренко, В.І. Гусев, В.М. Литвин та ін. – 2-е вид., переробл. і доповн. – К.: Вища школа, 2002. – 719 с.
6. Рудич Ф.М. Україна в сучасному геополітичному просторі. К.: МАУП, 2002. – 488 с.
7. Україна на зламі тисячоліть. Книга перша. – К.: МАУП, 2000. – 384 с.
8. Щокін Г.В. Концепція соціального розвитку: висновки для України. – К.: МАУП, 2002. – 72 с.

10. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

- a. <http://history.org.ua/>
- b. <http://litopys.org.ua/>
- c. <http://cossackdom.com/>
- d. <http://archive.nbuv.gov.ua> Сайт Національної бібліотеки України імені В.Вернадського.
- e. <http://history.vn.ua> Шкільна програма з історії (5-12 клас): книги, підручники, довідники та додаткові матеріали.
- f. <http://history.vn.ua> Книги та підручники з історії України та всесвітньої історії.
- g. <http://istorikznu.at.ua/fogum/10> Бібліотека історичного факультету Запорозького національного університету.
- h. <http://osvitanet.com.ua> Навчально-методичний сайт ЗАТ "Інститут передових технологій", на якому розміщено інтернет-версії електронних навчальних атласів, контурних карт, стінних карт, підручників з історії, географії, картографії, розробки уроків, методичні рекомендації.
- i. <http://ukraine-history.com.ua> Матеріали з історії України: підручники, реферати.
- j. <http://ukrlibrary.com.ua> Онлайн-підручники з історії України.
- k. <http://ukrmap.su/uk-uh> Навчальний ресурс з історії України, щомістить шкільні підручники, історичні мапи та ілюстрації.
- l. <http://www.history.org.ua> Сайт Інституту історії України. Електронна бібліотека з історії.

- m. <http://www.history.org.ua/?litera&askAbout=journal> Електронні версії випусків та наукових статей "Українського історичного журналу".
- n. <http://www.ukrhistory.narod.ru> Українська історична бібліотека.
- o. http://www.twirpx.com/files/historic/periodic/visnik_knu/.
Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Історія.

11. Зміни та доповнення до робочої програми навчальної дисципліни

ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №1.

Тема: Найдавніші часи в історії України. Київська Русь та Галицько-Волинська держава в історичній долі українського народу

(2 години)

План:

1. Предмет, методи, принципи, функції і періодизація історії України.
2. Дослов'янські поселення на території України.
3. Походження, розселення та устрій східних слов'ян.
4. Утворення держави Київська Русь, її державний устрій.
5. Соціально-економічний та духовний розвиток Київської Русі. Становлення феодальних відносин.
6. Розквіт Київської Русі. Володимир Великий. Ярослав Мудрий.
7. Монголо-татарська навала та її слідки для Київської Русі.
8. Місце Київської Русі та Галицько-Волинської держави в історії українського державотворення.

Основні поняття: культура, національна культура, світова культура, історія, історія України, історичні джерела, джерелознавство, речові джерела, археологія, етнографія, етнографічні джерела, лінгвістичні джерела, фольклорні джерела, писемні джерела, історіографія, хронологія, Україна, первісна доба, кам'яний вік, бронзовий вік, залізний вік, палеоліт, мезоліт, неоліт, енеоліт, первісна людина, неандерталець, кроманьйонець, родова община, присвійний тип господарства, виробничий тип господарства, неолітична революція, матриархат, патріархат, Трипільська культура, сусідська (територіальна) община, автохтонне населення.

Теми рефератів:

1. Господарство східних слов'ян.
2. Релігійні вірування східних слов'ян.
3. Міжнародні зв'язки східних слов'ян.
4. Формування Київської держави.
5. Український народ – корінне населення України.
6. Трипільська культура.
7. Антична колонізація в Північного Причорномор'ї.
8. Законотворча діяльність Ярослава Мудрого.
9. Літературні пам'ятки Київської Русі.
10. Економічний розвиток Київської держави.
11. Зовнішня політика київських князів.
12. Прийняття християнства та його значення для Київської держави.
13. «Руська Правда» – перший збір законів Київської держави.
14. Історичний портрет князя Олега.
15. Історичний портрет князя Ігоря.
16. Історичний портрет княгині Ольги

Рекомендована література:

1. Аркас М. Історія України – Русі. – К., 1990. – С. 1–15.
2. Археологія та стародавня історія України: курс лекцій (Чмихов М. О., Черняхов І. Т. та ін.). – К., 1992. – С. 41–303.
3. Баран В. Д., Козак Д. Н., Терпиловський Р. Н. Походження слов'ян. – К., 1991. – С. 5–27, 90–133.
4. Бойко О. Д. Історія України: Посібник. – С. 9–40.
5. Білецький А. О. Геродот про скіфів і скіфію // Археологія. – 1991- №1. – С. 148–151.
6. Грушевський М. Історія України – Русі. – Т. 1. – К., 1991. – С. 21–161, 244–305.
7. Гудзь–Маркова А. В. История словян. – М., 1997.
8. Залізняк Л. Л. Від склавів до української нації. – К., 1998.
9. Залізняк Л. Л. Походження українського народу. – К., 1996.
10. Чмихов М., Кравченко Н., Черняков І. Археологія та стародавня історія України – К., 1991.
11. Андреев А. Р. История Крыма. Краткое описание прошлого Крымского полуострова. – М., 1995.
12. Баран В. Д. Княжий Галич в історії України // УІЖ. – 2001. – № 5. – С. 67-74.
13. Брайчевський М. Ю. Утвердження християнства на Русі. – К., 1988.
14. Греков Б. Д. Золотая Орда и ее падение. – М., 1950.

15. Грицак П. Галицько-Волинська держава. – Галич, 1995. Давня історія України. Кн. 2. – К., 1996.
16. Духовна спадщина Київської Русі: 36. наук праць. Вип. 1,2. – Одеса, 1997.
17. Історія України /ВФ.Верстюк, О.В.Грань, О.І.Гуржій та ін.: Під ред. В.А.Смолія. – К.: Альтернативи, 1997. – С.22-56.
18. Котляр М.Ф. Полководці Давньої Русі . – К: Україна, 1991.
19. Котляр М. Ф. Галицько-Волинське князівство (До 800-ліття утворення) // УЇЖ. - 2000. - № 1. – С. 25-31.
20. Котляр М. Ф. Данило Галицький. – К., 1979.
21. Котляр М. Ф. Історія України в особах. Давньоруська держава. – К., 1996.
22. Котляр М. Ф. Данило Романович Галицький // Київська старовина. – 2001. – № 2. Крип'якевич І. П. Галицько-Волинське князівство. – К., 1984.
23. Крип'якевич І. галицько-Волинське князівство. – К, 1984.
24. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2. Т. 1. – Либідь, 1993 – С.89-269.

Практичне заняття №2.

Тема: Українські землі у складі Литви і Польщі (XIV - XVI ст.)

(2 години)

План:

1. Загарбання українських земель Великим князівством Литовським і королівством Польським.
2. Соціально-економічне життя в Україні в другій половині XIV – XVI ст.
3. Українські землі під владою Речі Посполитої.
4. Національно-культурний рух. Братства.
5. Виникнення козацтва: причини та сутність.
6. Утворення та розвиток Запорізької Січі.
7. Культура України Литовсько-Польської доби (XIV – перша половина XVII ст.).

Основні поняття: експансія, Велике князівство Литовське, Річ Посполита, унія, братства, греко-католицька церква, ренесанс, реформація, гуманізм, полемічна література, панегірик, епіграма, геральдика, сфрагістика, графіка, гравюра, Дике поле, козаки, шляхта, магнати, Запорозька Січ, гетьман, фільварок, Магдебурзьке право, Литовські статuti, кріпосне право, реєстрові козаки.

Теми рефератів:

1. Київ-Могиланська академія та її роль у розвитку освіти України.
2. Політика литовських князів на українських землях у XIV – XIV.
3. Значення «Литовських статутів» для українських земель.
4. Значення «Устави на волоки» для українських земель.
5. Братства в Україні.
6. Магдебурзьке право в українських землях.
7. Історичний портрет Петра Могили.
8. Роль церкви у збереженні самобутності українського народу.
9. Історичний портрет Д. Вишневецького.
10. Устрій та військово-політична організація Запорізької Січі.

Рекомендована література:

1. Андрущенко В. Л., Федосов В. М. Запорозька Січ як український феномен. – К., 1995.
2. Апанович О. Розповіді про українських козаків. – К., 1995.
3. Апанович О. Гетьмани України і кошові отамани Запорізької Січі. – К., 1993.
4. Антонович В. Про козацькі часи на Україні. – К., 1991.
5. Володарі гетьманської булави. Історичні портрети. – К., 1995.
6. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. – К., 1994.

7. Гурбик А. О. Виникнення Запорозької Січі (хронологічний та територіальний аспект проблеми) // УЇЖ. – 1999. – № 6. – С. 3–16.
8. Запорізьке козацтво в українській історії, культурі та національній свідомості. – Запоріжжя, 1997.
9. Леп'явко С. Козацькі війни кінця XVI ст. в Україні. – Чернігів, 1996.
10. Сергійчук В. Байда-Вишневецький – ратник української землі // Дніпро. –1989. – № 2. – С. 122-132.
11. Яворницький Д. І. Історія запорозьких козаків. У 3 т - К., 1990-1991.
12. Яковенко Н. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII ст. (Волинь і Центральна Україна). – К., 1994.

Практичне заняття №3.

Тема: Українська національно-визвольна революція (1648 - 1679 рр.) Утворення Української національної держави. Політичний лад в Україні в кінці XVII – XVIII століттях

(2 години)

План:

1. Причини, характер, рушійні сили і періодизація національно-визвольної боротьби.
2. Початок національно-визвольної боротьби українського народу під приводом Б. Хмельницького.
3. Утворення української козацької держави – Гетьманщини, її внутрішня і зовнішня політика.
4. Становище в Гетьманщині після смерті Б. Хмельницького, поділ України на Правобережну і Лівобережну.
5. Боротьба за возз'єднання Української держави, за незалежність у 60-80-х роках XVII ст.
6. Антиукраїнська політика російського царизму. Гетьманування І. Мазепи. Пилип Орлик та перша українська конституція.
7. Правління І. Скоропадського. І Малоросійська колегія (1722 – 1727 рр. – С. Вельямінов).
8. Правління П. Полуботка та Д. Апостола. Створення Правління гетьманського уряду – князь Я. Шаховський. К. Розумовський. ІІ Малоросійська колегія (1764 – 1786 рр. – П. Румянцев).
9. Ліквідація царизмом Гетьманщини і Нової Січі. Втрата українським народом останніх залишків автономії.
10. Антифеодальна боротьба селянства України: гайдамаччина, опришки, Коліївщина.

Основні поняття: національно-визвольна війна, національна революція, Гетьманщина, рушійні сили, Зборівський мир, Білоцерківський мир, Переяславська рада, Березневі статті, Слобожанщина, Руїна, Малоросія, Андрусівське перемир'я, Вічний мир, гайдамаччина, опришки, Коліївщина.

Теми рефератів:

1. Причини, характер і рушійні сили Визвольної війни українського народу 1648 – 1654 рр.
2. Початковий етап Визвольної війни українського народу війни (1648 – 1649 рр.).
3. Перемога козацько-селянського війська під Жовтими Водами.
4. Перемога козацько-селянського війська під Корсунем.
5. Перемога козацько-селянського війська під Пилявцями.
6. Перемога козацько-селянського війська під Зборовом.

7. Зборівський мир і його значення для Гетьманщини.
8. Формування державних інституцій в ході Визвольної війни українського народу.
9. Активізація зовнішньополітичної діяльності уряду Б.Хмельницького.
10. Переяславська Рада.
11. Березневі статті Б.Хмельницького 1654 року.
12. Завершальний етап Визвольної війни. Воєнні дії 1654 – 1657 рр.
13. Історичне значення Визвольної війни українського народу.

Рекомендована література:

1. Апанович О. Розповіді про українських козаків. – К, 1995.
2. Апанович О. Гетьмани України і кошові отамани Запорізької Січі. – К., 1993.
3. Антонович В. Про козацькі часи на Україні. – К, 1991.
4. Горобець В.М. Українська зовнішня політика після Переяслава, стратегічні цілі та тактичні відступи другої половини 1655 р. // УІЖ. - 2000. – № 1, 2.
5. Історія України. Навчальний посібник для студентів неісторичних спеціальностей. – Донецьк, 1998. – С. 125-168.
6. Смолій В. Українська козацька держава // УІЖ. – 1991. – № 9.
7. Толочко П. Кому і чим завинила Переяславська Рада? // Голос України. – 2002, 3 серпня.
8. Яковлева Т. Гетьманщина в другій половині 50-х років XVII ст. (Причини і початок Руїни). – К, 1998.

Практичне заняття №4.

Тема: Українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини в XIX на поч. XX ст.

(2 години)

План:

1. Соціально-економічне становище українських земель у складі Російської імперії (П. Столипін та реформи 60-70-х рр. XIX ст.).
2. Політичне становище українських земель у складі Російської імперії.
3. Валуєвський циркуляр (1863р.) та Ємський указ (1876 р.).
4. Соціально-економічне становище українських земель (Галичина, Буковина, Закарпаття) у складі Австро-Угорської імперії (реформи Марії – Терезії та Йосифа II).
5. Політичне становище українських земель у складі Австро-Угорської імперії («Руська трійця», «Просвіта», НТШ) та виникнення інших політичних організацій.
6. Українські землі в роки Першої російської революції 1905-1907 рр. та I Світової війни 1914-1918 рр. Діяльність УСС та СВУ.
7. Українське національно-культурне відродження (XIX – початок XX ст.).

Основні поняття: промисловий переворот, військові поселення, декабристи, громади, політичні партії, москвофіли, народовці, хлопомани, українофіли, Головна Руська Рада, соціалізм, націоналізм, реформи, земство, Кирило-Мефодіївське братство, Валуєвський циркуляр, Ємський указ, маніфест, народовольці, народники.

Теми рефератів:

1. Політичний і соціально – економічний розвиток Україна у складі Росії та Австро-Угорщини.
2. Тарас Шевченко та його роль в духовному відродженні нації.
3. Іван Франко в суспільно-політичному житті Галичини.
4. Кирило-Мефодіївське товариство – таємна політична національно-патриотична організація.
5. Українське січове стрільцтво в боротьбі за державність.
6. Діяльність УСС та СВУ.

Рекомендована література:

1. Бовда Д. Битва за землю в Україні 1867 – 1914 рр. Поляки в соціетнічних конфліктах. – К., 1998.
2. Голобуцький О., Кулик В. Український політичний рух на Наддніпрянщині кінця XIX–початку XX століття. Довідник. – К, 1996.
3. Головченко В. Від «Самостійної України» до Союзу визволення України: нариси з історії української соціал-демократії початку XX століття. – Харків, 1996.

4. Гордієнко В. Українські Січові Стрільці. – Львів, 1990.
5. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX –XX століття. – К., 1996.
6. Калугін Ю. Декабристи в Україні. – К, 1971.
7. Кондратюк К. Нариси історії українського національного руху XIX ст. – Тернопіль. 1993.
8. Кармазін М. С. Ідея державності в українській політичній думці (кінець XIX– початок XX століття). – К., 1998.
9. Ланчуковська Л. Україна в складі Російської імперії XIX ст. // Історія в школі. – 2000. – № 3. – С.27-30; № 7. – С 32-34; № 9. – С. 29-33.
10. Наумець Л. Товариство об'єднаних слов'ян. – Житомир, 1997.
11. Половець В. М. Кооперативний рух в Лівобережній Україні (1861–1917 рр.). – Чернігів, 1996.
12. Сергієнко Г. Т. Г. Шевченко і Кирило-Мефодіївське товариство. – К, 1983.
13. Сергієнко Г. Я. Декабристи та їх революційні традиції в Україні. – К, 1975.
14. Сергієнко Г. Я. Кирило-Мефодіївське товариство: утвердження ідеї національного відродження України в слов'янському світі (1861–1918 рр.) // УІЖ. – 1997. – № 1.
15. Теплицький В. П. Реформа 1861 року і аграрні відносини на Україні. – К., 1959.
16. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – К, 1992. – Вип.1; Львів, 1995. – Вип.2.

Практичне заняття № 5.

Тема: Українська революція та громадянська війна 1917 - 1921 рр.

(2 години)

План:

1. Лютнева революція в Росії та її вплив на Україну. Утворення і діяльність Української Центральної Ради та її Універсали.
2. Українське питання на переговорах у Бресті. Відновлення влади Української Центральної Ради.
3. Гетьманський режим: його внутрішня і зовнішня політика.
4. Внутрішня і зовнішня політика Директорії. Посилення громадянської війни в Україні, боротьба проти її окупантів.
5. Революційно-визвольний рух на західноукраїнських землях (ЗУНР).
6. Утвердження Радянської влади в Україні. Уроки та причини поразки української національно-демократичної революції 1917-1920 рр.
7. Українська культура 1917 – 1921 рр.

Основні поняття: Тимчасовий уряд, двовладдя, Центральна Рада, Генеральний секретаріат, Універсали Центральної Ради, громадянська війна, Українська Народна Республіка (УНР), Брестський мир, інтервенція, Українська держава, «отаманщина», Директорія, Акт злуки українських земель, Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР), більшовизм, політика воєнного комунізму, продрозкладка, націоналізація, радянська влада, Варшавський договір, Ризький мирний договір.

Теми рефератів:

1. Гетьманат П.Скоропадського.
2. С. Петлюра та його роль у діяльності Директорії.
3. Президент ЗУНР Є.О.Петрушевич.
4. Освіта та віща школа 1917 – 1920 рр.

Рекомендована література:

1. Верстюк В. Українська Центральна Рада. – К., 1997.
2. Павленко Ю., Храмов Н. Українська державність у 1917 – 1919 рр. (історико-генетичний аналіз). – К., 1995.
3. Солдатенко В. Ф. Українська революція. Історичний нарис: Монографія. – К.: Либідь, 1999. – 976 с.
4. Українська Центральна Рада. Документи і матеріали. У двох томах. – К., 1996, 1997.
5. Чотири Універсали. – К., 1990.
6. Центральна Рада і український державотворчий процес (до 80 – річчя створення Центральної Ради. В 2-х част). – К., 1997.

Практичне заняття № 6.

Тема: Радянська Україна в умовах утворення тоталітарного ладу (1920 – 1930 рр.)

(2 години)

План:

1. Політичне і соціально-економічне становище України після завершення революції та громадянської війни.
2. Відбудова народного господарства України на основі НЕПу.
3. Входження України до складу СРСР. Обмеження суверенітету.
4. Радянська політика «українізації» та її вплив на розвиток культури України.
5. Індустріалізація і колективізація в Україні: хід і наслідки.
6. Політичні репресії в Україні, утвердження сталінського тоталітарного режиму
7. Політичне і соціально-економічне становище українських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини.

Основні поняття: нова економічна політика (НЕП), продподаток, інфляція, денаціоналізація, кооперація, «ножиці цін», план ГОЕЛПРО, Союз Радянських Соціалістичних Республік (СРСР), політика коренізації, політика українізації, національне відродження, індустріалізація, колективізація, розкуркулення, п'ятирічки, голодомор, геноцид, інакомислення, репресії, розстріляне відродження, тоталітаризм, конституція, соціалізм, комунізм.

Теми рефератів:

1. Тріумф і трагедія М. Скрипника.
2. Голод 1921 – 1922 рр.
3. Голодомор 1932 – 1933 рр.
4. С. Бандера – лідер українського національно-визвольного руху.

Рекомендована література:

1. Голод 1921 – 1923 років в Україні. Збірн. докум. і матеріалів. – К., 1993.
2. Голод 1932 – 1933 рр. на Україні, очима істориків, мовою документів. – К., 1990.
Даниленко В. М., Касьянов Г. В., Кульчицький С. В. Сталінізм на Україні: 20 – 30 – ті роки. – К.: Либідь, 1991. – С. 76-148, 202-218, 250-269, 306-321.
3. Касьянов Г., Даниленко В. Сталінізм і українська інтелігенція (20 – 30 – ті рр.). – К., 1991.
4. Пристайко В., Шаповал Ю. Справа «Спілки визволення України». – К., 1995.

Практичне заняття №7.

Тема: Україна в роки Другої світової війни (1939 – 1945рр.) та її становище після війни (1945 – 1980 рр.)

(2 години)

План:

1. Україна в європейській політиці на початку II світової війни.
2. Злочинний договір Сталіна з Гітлером у 1939 р. та доля західноукраїнських земель. Початок Другої світової війни.
3. Приєднання західноукраїнських земель до УРСР. Радянізація нових областей.
4. Найважливіші воєнні події в Україні в роки радянсько-німецької війни.
5. Нацистська влада в Україні. Рух опору на окупованих українських землях.
6. Наслідки II світової та Великої Вітчизняної війни для України.
7. Відбудова і розвиток народного господарства України в повоєнний період. Завершення радянізації західноукраїнських земель.
8. Голод 1946 – 1947 р. Колективізація в західних областях України.
9. Україна в умовах десталінізації (1953 – 1964 рр.).
10. Соціально-економічний розвиток України в 60-80-х рр. Наростання кризових явищ.
11. Суспільно-політичне і культурне життя. Дисидентський рух в Україні, шістдесятники.

Основні поняття: агресія, Друга світова війна, пакт «Молотова-Ріббентропа», Антикомінтернівський пакт, фашизм, нацизм, радянізація, план «Барбаросса», план «Ост», геноцид, Велика Вітчизняна війна, евакуація, окупаційний режим, «новий порядок», гетто, концентраційний табір, Акт відновлення Української держави, рух Опору, партизанський рух, підпілля, «рейкова війна», Українська Повстанська армія (УПА), антигітлерівська коаліція, колабораціонізм, Нюрнберзький процес, Організація Об'єднаних Націй (ООН), «холодна війна», операція «Вісла», депортація, повоєнна відбудова, Львівський собор греко-католицької церкви, культ особи, десталінізація, «хрущовська відлига», економічні методи управління, лібералізація, шістдесятники, дисидентський рух, чорнобильська катастрофа, перебудова, гласність, Декларація про Державний суверенітет.

Теми рефератів:

1. Оборона Києва (7 липня – 26 вересня 1941 р.).
2. Оборона Одеси (5 серпня – 16 жовтня 1941 р.).
3. Сталінградська битва (17 липня 1942 р. – 2 лютого 1943 р.).
4. Рух опору – ОУН – УПА.
5. Тегеранська та Кримська конференції як наслідок II світової війни.
6. Україна в умовах десталінізації (1953 – 1954 рр.).

7. М. Хрущов – державний партійний діяч СРСР.
8. Дисидентський рух в Україні.
9. Україна та процес перебудови в СРСР.

Рекомендована література:

1. Коваль М. В. Україна: 1939 – 1945. Маловідомі і непрочитані сторінки історії. – К., 1995.
2. Муковський І. П., Лисенко О. Б. Звитяга і жертвовність, українці на фронтах Другої світової війни. – К., 1997.
3. Рубльов О. С, Черненко Ю. А. Сталінщина й доля західноукраїнської інтелігенції. 20-50-ті роки ХХ ст. – К., 1994.
4. Сергійчук В. ОУН–УПА в роки війни. Нові документи і матеріали. – К., 1996.
5. Трубайчук А. Друга світова війна. – К., 1995.
6. Чайковський А. С. Невідома війна (Партизанський рух в Україні 1941–1944 рр. мовою документів, очима історика). – К., 1994.
7. Швагуляк М. Українська карта // Дзвін. – 1990. – № 7.
8. Ярош В. О. Тоталітарний режим на західноукраїнських землях. 30–50–ті роки ХХ століття. – Луцьк, 1995.
9. Баран В., Даниленко В. Україна в умовах системної кризи. – К., 1999.
10. Баран В. Україна після Сталіна, нарис історії 1953–1985 рр. – Львів, 1992.
11. Історія народного господарства Української РСР. Т.3. – К., 1991.
12. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960–1980–х років. – К., 1995.
13. Медведев Р. О. М. Хрущов: Політична біографія. – К., 1992.
14. Курносів Ю. О. Інакомислення в Україні (60–ті – перша половина 80–х років ХХ ст.). – К., 1977.
15. Рубльов О. С, Черненко Ю. А. Сталінщина й доля західноукраїнської інтелігенції 20–50–ті роки ХХ ст. – К., 1994.
16. Русначенко А. Національно-визвольний рух в Україні, середина 1950–х – початок 1990–х рр. – К., 1998. – 720 с.
17. Шаповал Ю. І. Людина і система (Штрихи до портрету тоталітарної доби в Україні). – К., 1994.

Практичне заняття №8-9.

Тема: Україна в умовах незалежності(з 1991 р. до сьогодні)

(2 години)

План:

1. Зростання національної свідомості. Національно-визвольний рух та демократичний рух кінця 80-х – початку 90-х років. Проголошення незалежності України.
2. Економічні проблеми. Стан екології. Духовне відродження.
3. Розробка і прийняття Конституції України (червень 1996 року).
4. Україна на міжнародній арені.
5. Розбудова держави, суспільно-політична та економічна ситуація.
6. Розвиток культури в незалежній Україні.
7. Зовнішня політика незалежної України.
8. Революція Гідності.
9. Анексія Автономної Республіки Крим та м. Севастополь Росією.
10. Агресія Росії проти України.

Основні поняття: Акт проголошення незалежності України, діаспора, багатопартійність, геополітика, автокефалія, демократія, консерватизм, лібералізм, менталітет, модернізація, парламентаризм, плюралізм, опозиція, президент, правова держава, сепаратизм, референдум, олігархія, приватизація, інфляція, ваучер, безробіття, демонополізація, ринкова економіка, страйк, революція Гідності, анексія, агресія

Теми рефератів:

1. Проголошення незалежності України.
2. Національна символіка незалежної України.
3. Розвиток культури в незалежній Україні.
4. Україна в новому геополітичному просторі.

Рекомендована література:

1. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року. – К., 1991.
2. Алексеев Ю. М., Кульчицькні С. В., Слюсаренко А. Г. Україна на зламі історичних епох (Державотворчий процес 1985–1999 рр.). – К., 2000.
3. Декларація про державний суверенітет України. – К., 1990.
4. Дергачов О. Українська державність у ХХ столітті: історико-політичний аналіз. – К., 1996.
5. Етнічний довідник. Національні меншини в Україні. – К., 1996.
6. Іванченко О. Г. Україна в системі міжнародних відносин; історична ретроспектива і сучасний стан. – К, 1997.
7. Конституція України. – К, 1996.

8. Кремень В. Г. Табачник Д. В., Ткаченко В. М. Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду). – К., 1996.
9. Литвин В. Політична арена України: дійові особи та виконавці. – К., 1994.
10. Литвин В. М. Україна на межі тисячоліть (1991–2000 рр). – К., 2000.
11. Панченко П. П. Україна: друга половина ХХ століття. Нариси історії. – К., 1997.
Терещенко Ю. Україна і європейський світ. – К., 1996.
12. Яблонський В. Сучасні політичні партії України. Довідник. – К., 1998.